

rädda
Lumparn

**Verksamhetsberättelse
2023**

Rädda Lumparn grundades som ett gräsrotsinitiativ av invånarna runt Lumparn som var bekymrade för sina närvatten, det vill säga själva Lumparn och dess vikar. Året 2023 var föreningens tionde verksamhetsår.

Allmänna målsättningar

Föreningens syfte är enligt föreningens stadgar att förbättra vattenkvaliteten i Lumparn och dess viks-system, öka kunskapen och intresset för lokalt vattenskyddsarbete, stöda fiskevårdsinsatser samt möjligheten till rekreation.

Föreningen fullföljer sitt syfte genom att:

- initiera, koordinera, stöda och genomföra konkreta vattenskyddsåtgärder i området
- informera om Lumparns tillstånd, uppföljning av det och de utförda åtgärderna
- opinionsbildning för att väcka intresse och öka förståelsen för Lumparns vattenmiljö
- ansöka om finansiering för åtgärder

Verksamhet 2023

Verksamheten byggde också detta år på stadgarnas syftesparagraf, alltså konkreta vattenskyddsåtgärder, information om Lumparn, opinionsbildning och att öka förståelsen för vattenmiljön i Lumparn, samt ansöka om finansiering för åtgärder.

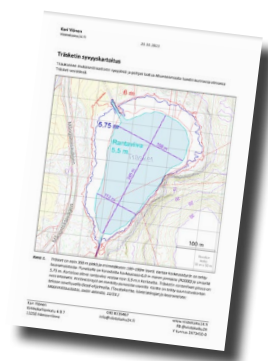
Konkreta vattenskyddsåtgärder

Föreningen har identifierat sin roll gällande konkreta vattenskyddsprojekt som följande: att hjälpa till med att identifiera de rätta områdena och rätta åtgärder för dessa. Vidare hjälper föreningen till med att ta fram projektplaner för konstruktionerna och söka finansiering om sådant behov finns. Föreningen finns som stöd och pådrivande för att projektet ska genomföras. Konkreta åtgärder kan till exempel vara intelligenta skyddszoner, våtmarker, gäddfabriker, restaurering av badstränder och liknande.

Reningsdammen vid Storängsdiket i Jomala har underhållits genom att föreningen har låtit röja vass runt kanterna på reningsdammen. Föreningen har även stöttat och följt Lumparlands kommuns vattenskyddsåtgärdsprojekt i Snicknäs/Kapellviken. Rädda Lumparns våtmarksprojekt i Kapellviken underhålls av Lumparlands kommun.

Finbyområdet

Utredningen att hitta en lämplig metod att sanera Träsk i Finby, Sund fortsatte. Sakkunniga och lokalbefolkningen på Åland kontaktades. Råd hämtades från Finlands miljöcentral, Laura Härkönen och Peter Feuerbach, Sverige. Även forskningsrapporter och litteratur lästes. Senhösten verkställdes sammanställning om topografin kring Träsk och tillrinningsområdet samt ekolodsundersökning av bottensedimentet med hjälp av Kari Ylönen, F:ma Viistokaiku²⁴, Tavastehus. Bottensediment visade sig att ha tjockleken på minst fem meter och därför valdes tillfällig torrläggning som lämpligaste och kostnadseffektiv saneringsmetod till att planera vidare.

Användning av gips för att förhindra näringsläckage från jordbruket

Samarbetet med John Nurminens stiftelse kring spridning av gips för att förhindra näringsläckage från jordbruket fortsatte under år 2023. Sju lantbruksföretag och en areal om totalt 100 hektar var aktuella för projektet.

Syftet med projektet är att uppmuntra åländska lantbrukare att pröva gips som jordförbättringsmedel. Gipsbehandling av åkrar minskar effektivt läckage av fosfor och fasta material i jordbruket, och metoden kan bidra till att förbättra tillståndet i de övergödda insjövikarna på Åland.

Under 2022 deltog två åländska lantbrukare med sammanlagt 12 hektar. John Nurminens stiftelse önskade förlänga projektet ett år och satte samtidigt in ett nytt mål om 50 hektar för 2023, ett mål som glädjande nog överskreds med råge. Sju lantbruksföretagen, i Vårdö, Jomala, Finström, Saltvik och Sund, anmälde sitt intresse. Gipsen spreds på 35 skiften om sammanlagt 100 hektar. Det innebär att 400 ton gips spreds ut hösten 2023.

Den 14 september hölls en pressträff med gipsdemonstration i Gesterby där Ålandstidningen, Nya Åland, ÅT, Ålands Radio, Landsbygdens Folk, Hushållningssällskapet och John Nurminens stiftelse deltog.

Informations spridning och opinionsbildning

Sakkunnigluncher

Luncher med sakkunniga har arrangerats under året, för att öka kompetensen och hålla deltagarna uppdaterade på aktuella frågor. Luncherna och andra måltider har varit öppna för styrelsen medlemmar och en del har varit öppna för allmänheten. Följande luncher har hållits under år 2023:

- Frukostträff på Kvarnbo pensionat tillsammans med gotländska gäster. Styrelsen och medlemmar var inbjudna
- Middag på Stallhagen - där Joel Lindholm från Under Ytan berättade om alg-projektet i Norrhavet. Styrelsen och medlemmar var inbjudna
- Lunch på Stallhagen med delar av styrelsen deltog tillsammans med representanter för John Nurminen stiftelsen. Diskussioner om fortsatt gipsprojekt.
- Sakkunniglunch med miljöingenjör Caroline Karlsson om vattenförbättrande åtgärder och pumpstationer på Arken den 19 oktober

Sakkunniglunch med Caroline Karlsson, projekt Rent Vatten 2030

Östersjöns dag samt Östersjödagen

Föreningen deltog som arrangör av Östersjöns dag den 22 mars, där vi dels berättade om projektet Braxen och hjältarna samt visade upp de nya badstrandsskyltarna. Till Östersjödagen spelade Carina Karlsson och Carina Aaltonen in en videofilm som visades på ett seminarium arrangerat av John Nurminens stiftelse.

Medlem i andra föreningar och nätverk

Föreningen hade en representant i föreningen LEADERS styrelse samt i LAG samt är medaktör i nätverket Bärkraft.ax och medlem i Skördefestens vänner.

Internationellt samarbete

Den 5-7 maj hade Rädda Lumparn besök av representanter för Gotlands havsmiljöförening. Fiskeribiolog Linda Sundström visade den nya våtmarken Gloet i Bomarsund, vi vandrade vid träsket Träsk och besökte Ålands Fiskevårdscentrum i Guttorp. Tillsammans besökte vi Nabbens våtmark i Mariehamn, där vi blev guidade av Johanna Hagström och Ulf Simolin från Mariehamns stad.

Kommunikation

En viktig del av föreningens verksamhet handlar om kommunikation, både internt till föreningens medlemmar, och externt till invånarna i Lumparns tillrinningsområde, på Åland och i hela Östersjöregionen.

Hemsida och facebook

Aktuella evenemang lades upp på föreningens hemsida. Föreningens Facebook-sida hade 860 gillare och 876 följare. På det nya Instagram-kontot finns 106 följare.

Media

Föreningen uppmärksammades i media bland annat följande artiklar och inslag:

Nya Åland 13.04.2023, *Gips sprids över 100 hektar på Åland i höst*
Tidningen Åland 19.09.2023, *Större intresse än väntat för spridningen av gips*
En artikel om gipsprojektet i Ålandsbankens kundtidning Ålandsbanking
Också tidningen Landsbygdens folk uppmärksammade spridningen av gips på åländska åkrar.

I Ålands radio uppmärksammades föreningen den 25.04 med ett reportage under rubriken *Sprider ut 400 ton gips för att förhindra läckage av fosfor, samt den 15.09 med reportaget *Ökat intresse för gipsspridning på åkrar.**

Föreningen har annonserat i lokaltidningarna om årsmötet. I samband med årsmötet i mars 2023 utkom publikationen Lumparn runt. Föreningen har bidragit med texter och bilder till magasinet. I Lumparn Runt har flera olika föreningar runt Lumparn samarbetat. Resultatet är en spännande och vacker presentation av innanhavet Lumparn, en färd i förfluten och nutid. Intressanta människoöden, sevärdheter och engagerat miljöarbete sammanfattas i en publikation som lämpar sig för såväl ålänningar som för turister. Publikationen "Lumparn runt" kostar endast sex euro tack vare ekonomiskt stöd från Svenska kulturfonden och Olof M Janssons stiftelse, och finns till försäljning hos de föreningar som varit delaktiga i projektet.

Föreningen deltog i Mässan i Baltichallen den 13 mars. Vi fick stor synlighet och hade många goda samtal under dagen. Styrelsemedlemmar samt Eva-Lotta Kastilan-Ezer turades om att bemanna montern. De nya badstrandsskyltarna presenterades.

Håll Lumparn ren

Den 8 juni, på internationella Världshavsdagen, satte föreningen upp sju skyltar på badstränder vid Lumparn. Stränderna i Prästö och Simviken i Bomarsund i Sund, Västerviken i Haraldsby i Saltvik, Kapellviken i Lumparland, Klockarholmen i Lemland, Godby i Finström, Ytterby och Jomalaviken i Jomala försågs med skyltar skapade av Eva-Lotta Kastilian-Ezer. Skyltarna ingick i projektet Håll Lumparn Ren - Braxen & Hjältarna som finansierades genom PAF-medel.

I slutet av året beställdes ytterligare tre skyltar för badstränderna i Kvarnbövik och Notplan i Saltvik samt för Stornäset i Sund. Dessa skyltar finansierades av föreningen.

Organisation

Medlemmar

I slutet av året hade föreningen 84 medlemmar. Av dessa är 38 kvinnor, 44 män och 2 kommuner. Under året har styrelsen aktivt lyckats värva fler nya medlemmar, bland annat genom att vi deltog i Mässan 2023 i Baltichallen. Medlemsavgiften var under året 10 euro för vuxna, 5 euro för barn och 100 euro för organisationer.

Årsmötet

Årsmötet hölls den 28 mars på Önningebymuseet i Jomala. Stadgeenliga ärenden, som samt verksamhetsberättelse och bokslut samt verksamhetsplan och budget behandlades. Därtill presenterades publikationen "Lumparn runt" som är ett samarbetsprojekt mellan olika kulturföreningar och aktörer runt Lumparn och artiklarna visar på hur vattenområdet använts och brukats genom historien och fram tills idag.

Vid årsmötet valdes Carina Aaltonen till ny ordförande efter Brage Wilhelms. På årsmötet valdes Håkan Lundberg och Anna Südhoff till verksamhetsgranskare.

Styrelsen

Föreningens verksamhet handhas av en styrelse, som består av ordförande och sex medlemmar jämte sex suppleanter. Under året 2023 bestod styrelsen av ordföranden Carina Aaltonen, som varit sedan starten 2014. Nya styrelsemedlemmar är Regina Lindblom och Erika Brenner. Övriga i styrelsen är Björn Gustbee, Rauli Lehtinen och Carina Karlsson och Robert Söderdahl. Nya ersättare är Pia Widén, Rose-Marie Eriksson och tidigare ordföranden Brage Wilhelms. Övriga ersättare är Jouni Jylhä, Johan Willstedt och Roger Henriksson

Styrelsen sammanträdde sammanlagt under sex protokollförda styrelsemöten under året.

Ekonomi

Föreningens intäkter består främst av medlemsintäkter samt projektbidrag. Medlemsintäkternas andel var 780 euro. Årets resultat var ett underskott om 4 016,32 euro.

Verksamhetsbidraget från PAF var 10 000. Projektet Håll Lumparn ren - Braxen och hjältarna är avslutat och underskottet har bokats mot årets resultat. Utgifterna bestod främst av köpta tjänster, annonsering av föreningens evenemang och resekostnader.

rädda
Lumparn